

Orosz István

SZÉLJEGYZET EGY SZOBORHOZ

Jöjjön a fagy, melegítsen! – Nagy Gáspár sorával köszöntöm önöket: ha nagy a hideg (most nagyon nagy), ösztönösen egymáshoz húzódunk, de ne felejtsek, a költészet is éppen erre való: hogy *varázskört* rajzoljon körénk, s e körben közelebb kerülünk egymáshoz. Hogy melegedjünk. Értettem-e vajon a verseit eléggé, a szavakat és a csöndek, amelyek egyszerre voltak horgonyozva rövidülő téldélutáni árnyainkhoz és ama égígérő kút jégpikkelyes magasához. Vajon tudtam-e, mire gondol, amikor felolvasta:

*vége lesz ennek a híg melónak/ jönnek érted a szabad napok/ áthúzod csöndben összes
versedet/ megérted miért szabadrabok.*

Elhadartam persze a leckét, *rabok legyünk, vagy szabadok*, és elő is kerestem azt a kövér Bodoni fontot, Heckenast mesterét, amellyel egykor a *Talpra magyart* nyomtatták. Talán azért bízta rám a könyvborító rajzát Nagy Gáspár, mert a paradox szóösszevonás és az én lehetséges-lehetetlenre rajzolt ábráim közt rokonságot látott. Aztán elkezdtem lassan fölfogni az üzenetet. Elkezdtem? Ugyan. Máig küzdök vele.

Megrajzolja-e vajon a szobor is a maga *varázskörét*? Közvetítheti-e azt az összetartozás érzést itt Keszin, széles e hazában és messze mindenütt, ahol magyarok élnek, azt, amit a költemények sugároznak? A leírt szavak aligha spórolhatók meg általa. *A betűk boldog könnycseppjei* és a verseket záró csöndek sem. Akik ismerték Gazsit, azok persze a tekintetét fogják lesni, s valami személyes emléket keresnek, de hát van, amit egy szobor nem tud igazolni, meg hát nem is a dolga, hogy tudósítson a *szőlőlevélzöld színű szemről*, a *márvány fogzománcról*, és a *halántékdob*, a *koponya kehely*, a *tükör mélyén rögzített szomorú szájszél*, vagy a *mosolyelágazás* felidézésére is csak az olvasókkal együtt vállalkozhat. Ahogy a *kihajtott nagy versgallért* is csak akkor látjuk, ha folytatni tudjuk:

*Mert minden igaz költő-halánték
hatalmasoknak csupán csak játék*

A szobrász megállított pillanata perspektíva múltra és jövőre. A szobor csak látszólag cezúra az idő-lénián, valójában a még be nem következett és a már elmúlt faktumok kelyhe, s a szobrok kőnyelve így legalább annyira metafizikus, mint amennyire kézzel tapinthatón reális.

Mi persze, ismerősök, életkort rendelünk majd a fiatalemberhez, a *suhanc költészhez* a *helybenzsáknafutós* időt, amikor a foci még fűzős volt, a korszak viszont már szelepes. A korszak, *amiben az volt a gyönyörű, hogy tétje volt, mit mond a mű, vagy mit rejt el...*

Én már láttam a most még elrejtett szobrot, és bele tudtam látni Gáspár evangéliumi szelídségét és konok következetességét is, ahogy céltáblaként állt ki a versek mellé az írástudók felelősségét magától értő természetességgel vállalva, sőt hirdetve. Aztán – *Múlik a jövőnk*, konstataulta és tovább lépett az égi foci pályára, ahol a *sehová iktatott szél* fújdogál.

Köszönet a szobornak, hogy közvetíti a fentről küldött néma üzenetet, és sugározza a *Haza a magasban varázskörét*. Hála az értő szobrásznak, Oláh Katalinnak, hogy vésője nyomán spirituális geometria tágu e faragott kőarc köré. Hála az avató felebarátoknak – nektek, önöknek – , hogy tábora van a szavaknak. És köszönet Budakeszinek, hogy őrzi a városban otthonára talált költő emlékét. Egy olyan sort választottam végül, amelyet Nagy Gáspár egy másik szobor tövében már szavalt, és vannak itt bizonyosan sokan, akik nem csak dörmögve, de énekelve is ismerik:

*Aki a félelmen túli tartomány / dalokra elszánt kölyke, / jól tudja miért e földi ágy, / s miért
a csillagok... fölötte.*

Ma délután avatták föl Budakeszin Oláh Katalin Nagy Gáspár-szobrát.